

Aan de fractievoorzitters in de Tweede Kamer
cc: asiel- en integratiewoordvoerders

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Bijlage: notitie VluchtelingenWerk n.a.v. het coalitieakkoord

Datum 17 januari 2022
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – debat over de
regeringsverklaring 18-19 januari 2022
Ons kenmerk O.2.2.22 - 009.MK

Geachte fractievoorzitters,

Ten behoeve van het debat over de regeringsverklaring op 18 en 19 januari 2022 vraagt VluchtelingenWerk Nederland uw aandacht voor onderstaande punten.

Breng het asielbeleid op orde met oog voor de menselijke maat

VluchtelingenWerk pleit voor rust in de asielketen door de focus te leggen op het tijdig en zorgvuldig uitvoeren van de bestaande asielprocedure. De expliciete aandacht van deze coalitie voor het op orde brengen van de uitvoering – alsmede voor het borgen van de menselijke maat – onderschrijven we van dan ook van harte. Nog dit jaar moeten we terug naar procedures waarin binnen 3 maanden 90% van de asielzoekers weet of ze terug moeten keren naar het land van herkomst of dat ze zich definitief kunnen richten op integratie in onze samenleving. Hierbij is een zorgvuldige procedure met oog voor de menselijke maat net zo belangrijk als het voorkomen van de onnodig heftige schommelingen in de keten door voldoende structurele financiering van de IND.

Oplossen problemen in de asielopvang

De afspraak in het regeerakkoord tot stabiele, toekomstbestendige financiering van het COA en andere partners in de asielketen is cruciaal. Het is hierbij belangrijk dat deze structurele middelen beschikbaar blijven voor het COA, los van de prognoses van de te verwachten aantallen asielaanvragen. VluchtelingenWerk pleit daarbij voor kleinschalige opvangcentra, naar inwonertal verdeeld over het land door middel van een regionale taakstelling. Hierdoor zullen asielzoekers vaker dan nu al verblijven in of bij de gemeente waar ze met een vergunning gaan wonen. Met een stabiel opvangmodel met een lagere bezettingsgraad en hogere buffercapaciteit kunnen fluctuaties worden opgevangen. VluchtelingenWerk denkt graag mee met de staatssecretaris, het COA en de Nederlandse gemeenten over hoe deze structurele en kleinschalige opvang het best kan worden gerealiseerd.

De huidige noodopvang vraagt om acute aandacht. Het langer dan 24 uur opvangen van asielzoekers in massale evenementenhallen of tenten is onverantwoord en onfatsoenlijk. Los van bovenstaande structurele oplossingen voor de opvang van asielzoekers moeten er plannen worden gemaakt om noodopvang zo snel mogelijk overbodig te maken. Op

zijn minst zouden op korte termijn alle inadequate noodopvanglocaties moeten worden vervangen door betere locaties.

Integratie – zorg dat iedereen volwaardig mee kan doen

Een snelle start is cruciaal voor een goede integratie. De afgelopen jaren is dat door de lange wachttijden voor de asielprocedure en het gebrek aan participatiemogelijkheden misgegaan. Het jarenlang perspectiefloze wachten in azc's put asielzoekers uit. Daarmee ontstaat na de vergunning een onnodige en onwenselijke nieuwe opgave, het reactiveren van de bij binnenkomst zeer gemotiveerde vluchtelingen. Het regeerakkoord erkent dit en bevat goede voorstellen om vluchtelingen 'vanaf dag één' sneller en beter te laten integreren. De te krappe budgetten voor zowel inburgering als maatschappelijke begeleiding en de te rigide sancties – ook bij niet verwijtbaar handelen – binnen de nieuwe wet inburgering baren ons zorgen. Voor maatwerkopleidingen en een snelle toeleiding tot werk is binnen het integratieproces meer aandacht nodig.

'Ongewenstverklaring' onwenselijk

VluchtelingenWerk deelt met het kabinet de zorgen rondom overlast door asielzoekers, veelal door mensen die geen enkele kans maken op asiel. Ook vluchtelingen hebben hier last van. En het draagvlak voor hun opvang komt zo onder druk te staan. Het criminaliseren van mensen die om allerlei redenen niet terug kunnen of willen keren is echter niet acceptabel. Een *de facto* strafbaarstelling illegaal verblijf bedreigt bovendien kwetsbare groepen en werkt o.a. uitbuiting in de hand omdat mensen nog verder onder de radar verdwijnen. Het draagt niet bij aan een oplossing en terugkeer zal er evenmin door toenemen. De maatregel lijkt bovendien niet nodig gezien de bestaande mogelijkheid om een zwaar inreisverbod uit te vaardigen aan 'ongewenste vreemdelingen' die strafrechtelijke feiten hebben gepleegd en in detentie worden geplaatst. Wij pleiten voor werkbare oplossingen zoals goede terugkeerafspraken met landen van herkomst en het stoppen van het leggen van Dublin-claims op 'veiligelanders'.

Landelijke vreemdelingenvoorzieningen (LVV's)

VluchtelingenWerk is blij met de ambitie om de LVV's landelijk dekkend te maken. Het is een gemiste kans om het doel van de LVV te nauw op terugkeer te formuleren. De kracht van de LVV is dat er in vertrouwen met cliënten wordt gekeken naar zijn of haar situatie en naar de opties voor een duurzame oplossing, namelijk terugkeer naar het land van herkomst of legalisering van verblijf. In de praktijk blijkt dat de verhouding van deze duurzame oplossingen *fifty-fifty* is. Dit omdat asielzoekers alsnog documenten verkrijgen die bewijzen dat zij gevaar lopen en er alsnog een vergunning wordt verleend, een beroep gegrond verklaard of is er sprake van bijvoorbeeld medische problematiek.

Terugkeer discretionaire bevoegdheid

VluchtelingenWerk vindt dat er altijd een mogelijkheid moet bestaan om in individuele, uitzonderlijke en schrijnende situaties een vergunning te verstrekken als het beleid in een specifieke situatie onredelijk hard uitpakt. Het is dan ook een gemiste kans dat de discretionaire bevoegdheid niet wordt teruggelegd bij de staatssecretaris in het nieuwe kabinet. Juist vanwege de gekozen focus op de menselijke maat was dat ook logisch geweest.

Meer hervestiging van kwetsbare vluchtelingen is noodzakelijk

VluchtelingenWerk vindt dat Nederland meer verantwoordelijkheid dient te nemen voor kwetsbare vluchtelingen wereldwijd en het hervestigingsquotum fors moet verhogen. Het kabinet stelt voor het quotum te verhogen van 500 naar 900 maar koppelt dat aan aanvullende voorwaarden omtrent de toepassing van terugkeer- of migratieafspraken. VluchtelingenWerk vindt dit een cynische politieke uitruil en pleit voor het loslaten van die voorwaarden.

Wees duidelijk tegen pushbacks en de erosie van Europees en internationaal recht

VluchtelingenWerk meent dat een ferm statement tegen de illegale praktijk van pushbacks nodig is. Het is jammer dat dit niet is gedaan in het regeerakkoord. Om een geloofwaardige vuist te maken tegen pushbacks, zal het nieuwe kabinet het frame “grenzen beschermen tegen irreguliere migratie” moeten aanpassen naar het beschermen van mensen die naar Europa vluchten en asiel aanvragen in de EU.

Solidariteit is nodig in het Europees asiel- en migratiebeleid

In het EU-Migratiepact heeft de Europese Commissie een eerste aanzet tot een solidariteitsmechanisme gedaan in de voorstellen van het Europees asiel- en migratiepact. Nederland zal zich in de onderhandelingen hierover constructief moeten opstellen, in plaats van voorstellen te doen die deze verordening minder solidair maken, zoals in eerdere BNC-fiches. De ambitie in het regeerakkoord om te werken met een ‘kopgroep van gelijkgestemde landen’ voor een fundamentele herziening van het GEAS, biedt daartoe een goede opening.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland